

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ Ծ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՕԳՈՍՏՈՍ 3, 1897

ԹԻԻ 32

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Աստուծոյ Որժառանգերը	Երէս	249
Գրեթէ Եւ ընթերցասիրութիւն		250
Յիսուսի Աղօթքները Որ Գրուած են		251
«Ես Լալ Ձեմ Ուզեր, Երգել Կ'ուզեմ»		251
Մեծ Տիկինը		251
Ճէյմս Քլեյք Մաքսուէլ		251
Թուշոյ Բերնէն Աղերսագիւր Մը		252
Մանրածնները Օգտակարութիւն Ունեն		253
Քրիստոնէայ Պատանիներու Բարեջան Ընկե- րակերակցութիւններու Համաժողով		253
Սարգէլ Որտո՞ր		253
Եգիպտական Բուրգեր		253
Հանդէս Քաղաքական		255
Դրամական		256

ԱԻԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատա-
րակուի ամէն հինգշաբթի օր:

Տարեկան գինն է ամէն տեղւոյ համար
կանխիկ 1 1/2 մեծիտիյէ, վեցամսեայն՝ 3/4
մեծիտիյէ: Թղթատարի ծախքը խմբագրու-
թեան վրայ է: Մեկ քերթի գինն է 30 փարա:

Հրատարակելի կամ խմբագրութեան վե-
րաբերելի նամակներ պարտին ուղղուիլ առ
Տր. Ճ. Ֆ. Հէրիֆ, իսկ բաժանորդագրու-
թեան վերաբերեալներն՝ առ Տր. Ճ. Բ. Կրիւն
Ամերիկաց խան, Կ. պոլիս:

Ամերիկայի Միտինարաց Ընկերութեան կողմանէ,

Ճ. Բ. Կրիւն, ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ

Ճ. Ֆ. Հէրիֆ, ՏԵՐԵՆ-ԻՄԲԱԳԻՐ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՐԹԱՏՈՒՆԿԵՐԸ

(Պատ. Բայբը)

Պատուհանիս տակ աճող որժառանգ-
կը այսօր ինծի կը թելադրէ խօսիլ գոր-
ծարանական կամ կենսական այն միու-
թեան վրայ, որ կայ Յիսուս Քրիստոսի
և բոլոր առողջ քրիստոնէաներուն միջև:
«Ես որթն եմ, և դուք ճիւղերը» Հոս
«Ես բառը կը նշանակէ կոճղը և ճիւղերը
միանգամայն, վասն զի կենսական հիւ-
թը որ ուստին մինչև հեռաւորագոյն
ծայրը կը հոսի՝ կեդրոնական կոճղէն վեր
կու գայ: Փրկարար հաւատքը քրիստոսի
հետ սրտով միանալու գործողութիւնն
է, և առ քրիստոս հնազանդութիւնը
այդ միութեան հարազատ և զօրաւոր
ըլլալուն ապացոյցն է:

Արագընտ ահաւատոյ դաւանութիւն
տալով կարելի է Յիսուս Քրիստոսի հետ
կապուիլ առանց սակայն անոր վրայ
պատուաստուած ըլլալու: Կարելի է
նուրբ ոստ մը միտել ծառի մը կոճղին
կամ անոր հաստ մէկ ճիւղին ճեղք-

ուածքին մէջ և ամրապէս կապել հոն
առանց սակայն միացում յառաջ բե-
րելու: Գարունը կրնայ գալ երգելով և
ծառերը ծաղիկներով պճնելով, ամառը
կրնայ գալ արևու ճոխ ճառագայթնե-
րով, և աշունը՝ սակառներով լի հասուն
պտուղներով, բայց այդ լաւ չմիացուած
ողորմելի ոստը ոչ ծաղիկ պիտի տայ,
ոչ պտուղ: Սնկեղան կաւով կամ
փտած թերով կապուած պիտի մնայ
լոկ իրը և գոսացած և տգեղ ոստ մը:
Այսպիսի է ամէն սուտ դաւանող: Ա-
նոնք սրտով միացած չեն Փրկչին հետ:
Քիչ անգամ կը պատահի որ իրենց ան-
ձերուն արդարութենէն գոհ եղող այն-
պիսի ձևապաշտներ յետոյ ճշմարտա-
պէս դարձի գան: Շատ կտրուկ և շատ
ազդեցիկ է լեզուն զոր քրիստոս գոր-
ծածեց, երբ ըսաւ թէ անհիւթ, ան-
կենդան, անպտուղ և ցամբած ճիւղը
«կրակը կը նետեն»: Այո, կամ ճշմա-
րիտ ճիւղ ըլլալ պէտք է, կամ կրակը
նետուիլ և այրուիլ:

Գլխաւոր ճշմարտութիւնը զոր վար-
դապետը մերթ ընդ մերթ կը տպաւորէ
իր հարազատ աշակերտներուն մտաց
վրայ՝ եւ Բեռնէի անհրաժեշտ պէտքն
է: «Իմ մէջ կեցե՛ք՝ ու ես ձեր մէջը»:
«Սն որ իմ վրաս հաստատուած է՝ և
ես անոր վրայ, անհկա շատ պտուղ կը
բերէ»:

Երբ կենսական հիւթը հաւատացեալին
հոգիին մէջ կը հոսի աղօթքով և քրիս-
տոսի հետ հաղորդակցութեամբ, եւ
երբ նա միշտ կ'անսայ իր խղճին ձայնին,
չլեզիր անոր առաջնորդութենէն և կը
վայելէ Սուրբ Հոգիին շնորհաց ջերմ
տարափները, շարունակ պտուղ կու
տայ: Այսպիսին բազմապտուղ կ'ըլլայ:
Յորդանանու հովտին մէջ նշանաւոր հին
որժառանգի մը տեսայ, որուն ճիւղերը,
խեչակներու վրայ հանգած, կը գրա-
ւէին գրեթէ հարիւր ոտք տրամագծով
շրջանակ մը: Իր տէրն ինծի ըսաւ թէ
տարին քանի՜ սակառ քաղցրահամ խա-
ղող կու տայ: Պօղոս կը թուէ պտղալից
քրիստոնէի մը հոգեւոր պտուղները, ու
րոնց մէջ կը յիշէ նախ Սէր: Այս է էա-

կան սկզբունքը: Ո՛րչափ բարեպաշտու-
թիւն ալ ցուցնենք, ո՛րչափ մեծ հա-
ւատքով ալ պարծինք, բան մը չենք ա-
պացուցաներ և օգուտ մը չենք ունե-
նար, եթէ Սէրը չտողորէ և չանուշնէ
մեր բովանդակ նկարագիրը և վարքը:
Այլապէս բարի կարգ մը անձեր, որոնց
վարքը երբեմն մեր ահաւանները կը կրճը-
տեցնէ, եթէ այս յատկութենէն քիչ
մը աւելի ունենային, նուազ անհաճոյ
և դառն պիտի ըլլային: Մեր հոգիին
մէջ ո՛րչափ աւելի ունենանք զՅիսուս,
նոյնչափ աւելի անոյշ կ'ըլլայ մեր համն
ու հոտը: Ասով պիտի գիտնան մարդիկ
թէ Յիսուս մեր մէջը կը բնակի, որ
մենք անոր անձնուրաց ողիէն ունինք
բաւական մեծ չափով: Այս պիտի չա-
պացուցուի հաւատարմութեան յայտա-
րար խօսքերով միայն, կամ մինչև իսկ
Հաղորդութեան սեղանին առջև Տէրն
յիշելով և յիշատակելով միայն, այլ
իր մարդկութեան ներկայացուցչներուն
բարի և ազնիւ ծառայութիւններ ընե-
լով: Քրիստոնէին ճիւղերուն խաղողները
այնչափ վար կախուելու են որ խեղճ
տղեկներ կարող ըլլան զանոնք առնել
և ճաշակել:

Սէրն է նաև հնազանդութեան հիմը:
Շնորհքի փորձաքար է այն: «Թէ որ
զիս կը սիրէք, (միտ դրէք այս նշանա-
կալից Բէ «իմ»): «Թէ որ զիս կը սիրէք,
իմ պատուիրանքներս պահեցէք», վասն
զի «ան որ իմ պատուէրներս կը բռնէ
ու կը պահէ անոնք, անհկա է զիս սի-
րողը» Այն տղան որ իր ծնողաց կը
հնազանդի մի միայն դաւադանի երկիւ-
ղէն կամ խոստացեալ պարգևի մը կա-
շառքէն, վստահելի չկրնար ըլլալ: Բա-
րեկամս, արդեօք ինչո՞վ կապուած ես
կրօնական պարտականութիւններու,
անձնական շահախնդրութեամբ, հան-
րային կարծիքն յարգելով թէ եկեղեց-
ւոյ անդամակցութեան տկար կապով:
Դուն ծառայ ես ուրեմն և ոչ որդի:
Տէրը քեզի չկրնար վստահիլ և քեզի
համար պատասխանատու պիտի չըլլայ:
Հոս կը կայանայ քրիստոնէայ կոչուած-
ներու երկու դասակարգերուն արմա-

տական տարբերութիւնը: Մէկ դասա-
կարգը լոկ աչքի առջև ծառայողներէ
կը բաղկանայ: Անոնք կարծես կը ջանան
նայիլ թէ ո՛րչափ քիչ բան կրնան ընել
և միանգամայն պարկեշտ երևոյթ մը
պահել, ու վերջապէս ի՛նչ ընել չընել
երկինքը մտնել: Ասոնք ամենափոքր
քրիստոնեաներն են, և եթէ երբեք փր-
կուին՝ ամենափոքր երկինք մը միայն
կրնան յուսալ: Այսպիսի ճիւղեր կապ-
ուած են միայն, կամ եթէ Որթին վրայ
պատուաստուած են, պատուաստն աղէկ
բռնած չէ:

Միւս կողմէ, սէրէ չարժեալ հնա-
դանութիւնը երբեք ինքզինք չսահմա-
նափակեր պարտականութեան տառին: Երբ
դրամատան մը մէջ փոխանակազրի
մը փոխարէն կը վճարէք, կու տաք
միայն այն գումարը որ նշանակուած է
անոր մէջ: Բայց երբ սիրոյ նուէր մը
կ'ընէք, ո՛րչափ աւելի մեծ ընէք՝ նոյն-
չափ աւելի աղէկ կ'ըլլայ:

Վարձկանն անհամբեր իր ժամացոյցին
կը նայի, և երբ սլաքը ժամը վեց (Ը. Ե.)
կը ցուցնէ՝ ուրախութեամբ վար կը ձգէ
գործիքները և կը դադարի գործելէ: Ար-
ուեստագէտ մը այնչափ կը սիրահարի
իր նկարին որ չկրնար վրձինէն բաժ-
նուիլ մինչև կէսգիշեր: Սառցայններու
և Սառուցեալ Գօտուոյ ճիւղներու հետ
Նանսէն բեռնախողջին արիական մա-
քառումներուն հրապոյրը կը կայանայ
այն գնայելի խանդավառութեան մէջ
որով կ'ուզէ հաստատել և ճշմարտել իր
այնքարհազրական համոզումները: Այդ-
էր որ անոր սիրտը տաք պահեց Արջա-
յին Գաւառի երեք ձմեռներու մութին
և անտանելի ցուրտին մէջ: Գիտական
ճշմարտութեան զուտ սէրը անոր յօ-
ժարութեամբ տոկալ տուաւ ամէն նե-
ղութեան: Յիսուս քեզմէ և ինծմէ
չխնդրեր ծառայութիւն մը, և չախորժիր
ուէ գործէ, որ չկատարուիր երախտա-
գէտ սրտի մը բոլորանուէր յօժարու-
թեամբ: Սէրը երբեք չգանգատիր և
չըսեր, «Աս ընելու եմ»: Սէրը կ'ուրա-
խանայ նեղութիւն կրելով Անոր հա-
մար որ մեր փրկութեան համար յաջին
դառն տառապանքները կրեց:

Հոգևոր ամէն առողջ որթատունկի
գործնական կոչումն է խաղող տալ:
«Ասով իմ Հայրս փառաւորուեցաւ, որ
դուք շատ պտուղ բերէք»: Յիսուս Քրիս-
տոս առակի մէջ իր երկնաւոր Հայրը
կը ներկայացնէ մշակող մը որ այգիին
թէ՛ տէրն է, թէ՛ վերակացուն: Այդ
Աստուածային այգեպանը կը կտրէ պտուղ
չտուող ամէն ճիւղ, և «ամէնը որ պտուղ
կը բերէ՝ կը մաքրէ զանիկա, որ ալ ա-
ւելի պտուղ բերէ»: Անցեալ օր այս
համարը միտքս եկաւ փայլակի մը պէս,
երբ տեսայ պարտիզպան մը որ իր դա-
նակով կը յօտէր որթատունկերս: Անոնք

այդ գործողութեան պէտք ունէին: Յա-
ռաջիկայ բոլոր եղանակին մէջ կտրելու
կարգ մը անօգուտ ոստեր և թափելու
կարգ մը աւելորդ տերեւներ պիտի գտա-
նուին: Սուր գործողութիւն, իրաւ,
բայց ոչ անգութ:

Քու հոգիդ ալ այսպիսի գործողու-
թեան մը չէ՞ նշմարկուած: Ես ինծի
ըսի թէ շատ ուրիշ բարեկամներ տե-
սած չէ՞մ յօտիչ դանակին ներքև: Այո,
և լաւագոյն պատճառաւ: Աստուած իր
սիրածը կը խրատէ: Ինք գիտէ թէ
ո՛ւր գործածելու է դանակը, և երբ
կը մաքրէ իր այգին՝ գիտէ թէ ո՛ր տե-
րեւերը թափելու և ո՛ր ոստերը կտրե-
լու է: Ես ու դուն ինչո՞ւ պիտի աղա-
ղակենք՝ բարկութեամբ արտնչելով: Կա՛մ
մեր կրօնքէն ամբողջովին տարագրենք
գերբնականը և կոյր Չգիտականներ
դառնանք: Կա՛մ ամբողջովին և ուրա-
խութեամբ հաւատանք թէ մեր սիրելի
Հայրը, սուր ցաւերով մեզ խրատե-
լու պահուն, կ'ընէ ճիշդ ինչ որ մեր
Աստուածաշունչը կ'ըսէ մեզի: Կը խրա-
տէ՝ երբեմն մեր մեղքերը պատժե-
լու համար, երբեմն ալ մեր պակասու-
թիւնները չիտկելու համար: Երբեմն
մեր հպարտութիւնը խոնարհեցնելու
համար, երբեմն ալ մեր բոլոր սէրը և
սիրտը գրաւող բանը կտրելու և մեր
հոգիներուն աճման լաւագոյն պատե-
հութիւն մը ընծայելու համար: Երբեմն
ալ մեզ մօտեցնելու համար այն դա-
շտիարականին, որուն հասնելու է Քրիս-
տոսի ճշմարիտ աշակերտը: Աստուած
կը կրթէ. քեզ, բարեկամս, որպէս զի
հոգևոր աւելի պտուղ բերես, աւելի
խոշոր, աւելի հասուն, աւելի ճոխ ող-
կոյններ: Ընդունէ այս ճշմարտութիւնը
նոյն հաստատուն համոզմամբ որով կ'ըն-
դունիս ձգողականութեան օրէնքը, ապա
թէ ոչ՝ այլե՞՞ այդ Աւետարանը և բոլո-
րովին սկեպտիկ եղիր: Աստուծոյ հսկայ
դաւակներէն մին կը բերկրէր յօտիչ դա-
նակով: Նա կ'ըսէ թէ, այդ դանակն
յետոյ «արդարութեան պտուղները» բե-
րել տուաւ իրեն: Թէ՛ փրկագործու-
թեան և թէ՛ կրթութեան մէջ Քրիս-
տոնէութեան մեծ նպատակն է ար-
տադրել բարեպաշտական Նիւրաբէ մը:
Այդ կը մնայ և կ'ապրի մինչև յաւիտե-
ան: Որթատունկերը որոնք կ'ընծայէ
Յիսուս Քրիստոս կենսական հիւթը, և
զորս սիրալիր Հայրը կը յօտէ, պիտի
դեռ փոխադրուին ու տնկուին երկինք
յաւիտենական մթնոլորտին մէջ:

ԳԻՐՔԵՐ ԵՒ ԸՆԹԵՐՅԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ
[Խմբագրական]

4.

Դարուս վերջին կէսը նշանաւոր է ժո-
ղովուրդներու ընթերցասիրական ճաշակին
և ունակութեան ծաւալմամբ: Այս ճշմա-
րիտ է ոչ միայն արեւմտեան աղբերու մէջ,
այլ սկսած է ճշմարտուիլ նաեւ արեւելեան

երկիրներու մէջ: Կ. պոլսոյ մէջ հրատա-
րակուած գիրքերու եւ թերթերու այժմու
թիւը 40 տարի առաջ հրատարակուածնե-
րուն առ նուազն հարիւրապատիկն է: Դպրոց,
բարձր վարժարան եւ գոլէճ երթալ հիմա
գրեթէ ընդհանրացած նորութիւն մ'է: Եւ
դաստիարակուած անձեր ընթերցասէր են:
Ասոնք գիրքերն այնպէս անհրաժեշտ կը հա-
մարին իրենց մտաց անունդ հայթայթելու
համար՝ որպէս բարիքներով լեցուած սեղան-
ներն անհրաժեշտ կը համարին իրենց մար-
մինները սնուցանելու համար: Շատ ան-
գամ կը պատահինք ծնողներու որ հպար-
տութեամբ կը յիշեն սա իրողութիւնը թէ
իրենց պզտիկ զաւակները գրասէր են եւ
պատրաստ են իրենց խաղերը թողուլ գիրք
կամ թերթ կարդալու համար: Այս անձե-
րու գաղափարը սա կը թուի թէ ամէն գիրք
օգտակար է, եւ թէ գրասիրութիւնն է ա-
մէնը զոր իրենք փնտռելու են իրենց զա-
ւակներուն վրայ իրեւն արդիւնք այն ջան-
քերուն, զորս կ'ընեն անոնց կրթութեան
համար:

Երանի թէ ճշմարիտ ըլլար այդ: Բայց,
աւա՛ղ, ճշմարտութենէն շատ հեռի է:
Շատ լաւ գիրքեր կան հրատարակուած.
օգտակար գիրքեր, կարդալու եւ ուսում-
նասիրելու արժանի գիրքեր: Կան նաեւ հրա-
տարակուած շատ մը գէշ գիրքեր, նկարա-
գրի վրայ վատ աղբիւրութիւն գործող գիր-
քեր. գիրքեր՝ որոնցմէ խոյս տալ պէտք է
ինչպէս մարդ խոյս կու տայ թոյնէն:

Որովհետեւ միս ուտելն աղէկ է, չենք
ուտեր ծախու ի՛նչ միս որ շուկան գտնենք:
Հիւանդ անասունի միս կամ փտիլ սկսած միս
կրնայ ներկայացուիլ մեզի, բայց կը մեր-
ժենք, թէեւ բոլորովին առանց մսի մնանք:
Կը մերժենք հոտած ձուկ, փտած բանջարե-
ղէն, տհաս եւ չափէն աւելի հասունցած
մրգեղէն: Մեր սեղանէն կը հեռացնենք հոմ
հացը: Գիրքերու համար ալ նոյն զգուշու-
թիւնն է գործ կը զննենք իմաստնաբար:

Հիմա դպրոցական գիրքերու եւ զանա-
զան գիտութեանց վերաբերող գիրքերու
վրայ չէ մեր խօսքը: Լաւութեան ամէն
աստիճանի գիրքեր կան այդ դասակարգին
մէջ: Բայց, առ հասարակ, դասագրոց ընտ-
րութիւնը աշակերտներուն չթողուիր: Այլ-
եւայլ դպրոցներու ուսուցիչներն իրենց աշա-
կերաններուն համար պահանջուած դասագիր-
քերուն նկատմամբ իրենք որոշում կու տան
եւ ըստ կարելոյն ամենէն աղէկ գիրքերը
կ'ընտրեն: Խնդակցութեան արժանի իրո-
ղութիւն մ'է որ մեր դպրոցներուն մէջ
տղայոց ձեռքը տրուած գիրքերը կ'արժեն
անոնց տրուած բոլոր աշխատութիւնը եւ
ժամանակը: Զանազան գիտութիւններու
դասագիրքերը կարող անձերու կողմէ պատ-
րաստուած են: Ոմանք ուրիշներէ աւելի
աղէկ են, բայց ամէնքն ալ աղէկ են: Դարձ-
եալ, մեր դպրոցներու այլեւայլ լեզուա-
ընթերցարանները, հաւանտիր քաղաքանե-
րը, մեծ խնամով պատրաստուած, հաւաք-
ուած եւ դասաւորուած են, այնպէս որ
տղան մինչ լեզուն կարդալ կը սորվի, պատ-
մութեան, բարոյականի, բուսաբանութեան,
կենդանաբանութեան, տարրական բնագի-
տութեան եւ ուրիշ ծանօթութիւններու
վերաբերեալ շատ մը կարեւոր դասեր կ'առ-
նէ: Այսպէս, եթէ տղան դպրոցի մէջ, իր
Աստուածաշունչն հաւատարմապէս կարդալէ
զատ, գիրքերէ բնաւ բան մը չսորվի բաց ի
իր դասագրոց մէջ աւանդուածէն, կարող
է գրականութեան անուամբ ճանչցուած շատ

մը գիրքեր կարգացող մանչէն եւ երիտա-
սարդէն շատ աւելի աղէկ ըլլալ, պայմանա-
ւոր միշտ հաւատարմութեամբ ուսանի իր
դասագիրքերը:

Ճնախ ձեր դասագիրքերուն պարունա-
կութեանը տիրացէք, ձեր ժամանակին
գլխաւոր մասն անոնց նուիրեցէք, կ'ըսէին
ինծի շարունակ յարգելի եւ ուսեալ դասա-
տուններս իմ պատանեկութեանս միջոցին:

Բայց մեր այս յոգնածին նպատակն է
գիրքերու եւ ընթերցասիրութեան նկատ-
մամբ, առ հասարակ, քանի մը թելադրու-
թիւններ ընել որոնք կը յուսանք թէ օգ-
տակար պիտի ըլլան: Եւ թէեւ կը յուսանք
որ մեր խօսքերն օգտակար ըլլան թէ՛ չա-
փահաններուն, թէ՛ դեռահասներուն, աւելի
մասնաւորապէս վերջիններուն ուղղուած
են: Ասոնց միտքերը դեռ նոր կը կազմուին,
ձաշակները եւ նկարագիրները նոր կը զար-
գանան, եւ ուստի ուղղութիւնը որուն
հիմա կը հետեւին, առաջնորդները որոնց
ետեւէն կ'երթան, շարժառիթները զորս
կ'ընտրեն, վճռական ազդեցութիւն պիտի
ունենան իրենց ամբողջ ապագային վրայ:

Նախ կը յիշեցնենք իրողութիւն մը որ յա-
ճախ կը մոռցուի, կամ գէթ ըստ արժանւոյն
ի նկատ չառնուիր եւ չյարգուիր: Այն է թէ
գիրքերը ընկերներն եւ նկարագրի վրայ
կ'ազդեն ճիշդ ինչպէս կենդանի անձեր
կ'ազդեն:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՂՕԹՔՆԵՐԸ ՈՐ ԳՐՈՒԱԾ ԵՆ

Ինչոր անոնց որ Յիսուս Գրիստոսի կը
նային իբրեւ նմանելու արժան օրինակի,
իրենք իրենք քրիստոնէայ նկատեն կամ ոչ,
ծանրագոյն կ'ընեն ունի սա իրողութիւնը
թէ նա մեծ կարեւորութիւն կու տար
աղօթքի, եւ թէ իրեն սովորութիւն ըրած
էր աղօթել: Աղօթքը ծայրագոյն արժէքն
ունէր անոր առջեւ, եւ ինք պարզ կը հա-
ւատար թէ բոլոր մարդիկ ալ նոյնպէս մեծ-
արժէք պիտի գտնեն զայն:

Յիսուս կ'աղօթէր իր դժուարութեանց եւ
պէտքերուն ժամանակը, եւ հաւանօրէն
նոյնպէս կ'ընէ ամէն մարդ: Համբաւա-
ւոր մարդ մը ըսած է, «Ես շատ կարե-
ւորութիւն չեմ տար աղօթելու հասարակ
սկզբունքին, բայց տարակոյս չունիմ թէ
եթէ Ուղիւնոսին մէջտեղը գտնուիմ նաւա-
կով մը, ջերմեռանդութեամբ պիտի աղօ-
թեմ Աստուծոյ ուրիշ ամէն մարդոց պէս»:
Բայց Յիսուս կ'աղօթէր նաեւ երբ երջանիկ
ըլլար, եւ նոյնչափ կը զգար աղօթելու
պատշաճութիւնը եւ արժէքը, որչափ ու-
րիշ ժամանակներու մէջ:

Անոր աղօթքները պէտք է մեզի ծառայեն
իրեւ օրինակներ, աներկբայ հաւատարմով
թէ Աստուած կը սիրէ մեզ եւ մեր վրայ
գուր իր կարեկցութիւն ունի: Յիսուս կը
գիմէր իր Հօրը այն մանկական եւ վստահ
ողուով զոր հրամայած է մեզի տածել, Եւ իր
աղօթքին ներքին հոգին միշտ այն էր որ
երեւան եկաւ Գեթսեմանիի տաքնապնե-
րուն անաւոր ժամուն մէջ, «Ձէ թէ ինչպէս
որ ես կ'ուզեմ, հապա ինչպէս որ դուն
կ'ուզես»: Դիտողութեան արժանի է թէ
ինչպէս քաջայայտ կը տեսնուի անոր ա-
ղօթքներուն մէջ շնորհակալութիւնը: Առ
Աստուած եւ մարդիկ ճշմարիտ երախտա-
գիտութիւնը արտայայտում կ'ուզէ: Անոր
աղօթքներուն մէջ արտայայտուած անանձ-
նասիրութիւնն ալ աչքի կը զարնէ: Յիսուս
առաջ եւ գլխաւորապէս իր անձին վրայ
չէր մտածեր, ոչ ալ իր ուզած կամ չուզած

բաներուն վրայ: Կը սիրէր աղօթել ուրիշ-
ներու համար, եւ իր անոնց համար ըրած
աղօթքները կը ցուցնէին թէ ինք ո՛րչափ
կը վախճէր անոնց բարձրագոյն եւ սրբա-
գոյն բարեկամութեանը:

Պարզութիւն, անկեղծութիւն, ջերմե-
ռանգութիւն, մեծարանք եւ հզօր հաւատք
— ասոնք են Գրիստոսի աղօթքներուն ա-
ռանձնայատկութիւնները որչափ որ կ'երեւի
անոր նոյն աղօթքներէն որ գրուած են:
Եթէ զանոնք աւելի յաճախ ուսումնասի-
րենք եւ աւելի աղէկ ըմբռնենք անոնց ո-
գին, մեծ օգուտ պիտի քաղենք մեր աղօթք-
ներուն եւ խնդրուածներուն համար, ա-
ռանձին թէ հրապարակային: Եթէ քարո-
զիչներ, որոնք անտարակոյս անղաւարտ
ունակացած են աւելի կամ նուազ փիլիսո-
փայական ճառեր խօսիլ Տէրոջ՝ փոխանակ
աղօթքներ մատուցանելու, ջանային սորվիլ
Յիսուսի աղօթելուն պէս աղօթել, անմի-
ջական եւ նշանաւոր զարգացում մը պիտի
տեսնուէր հրապարակային պաշտամանց ո-
ճին եւ արժէքին մէջ:

«ԵՍ ԼԱՆ ԶԵՄ ՈՒՋԵՐ, ԵՐԳԵԼ Կ'ՈՒՋԵՄ»

Ութ տարեկան աղջիկ մը ձեռաց կըտ-
րուածքի մը համար բժշկի մը բերուեցաւ:
Դարմանումը կատարեալ ընելու համար
հարկ եղաւ որ վիրաբոյժը կարէր վէրքը ա-
սեղի քանի մը հարուածով: Մինչ բժշկը
իր պատրաստութիւնները կը տեսնէր, պղ-
տիկ աղջիկը սրտին նեղութեան տքով
զարկաւ աթոռին, եւ մօրմէն մեղմով յան-
գիմանուեցաւ: «Վնաս չունի», ըսաւ բժիշկը
քաղցրութեամբ: «Բաւական է որ ամուր
բռնէք ձեռքը եւ չհարժիք»: Եւ աղջկան
անձկալից դէմքին վրայ ակնարկ մը ձգելով
յարեց: «Ուզածիդ չափ կրնաս լալ»: «Ես
լալ չեմ ուզեր, երգել կ'ուզեմ», պատաս-
խանց աղջիկը: «Շատ աղէկ, տա աւելի
աղէկ կ'ըլլայ: Ի՞նչ երգ գիտես»: «Գիտեմ,
թէ «Ես Լան Զեմ ՈւՋեր, Երգել Կ'ՈւՋեմ»:
«Ո՛հ, չեմ գիտեր», պատասխանեց բժիշկը:
«Ինչպէս կը սկսի»: Փոքրիկ աղջիկն սկսաւ
երգել: «Ի՞նչ գեղեցիկ է», ըսաւ բժիշկը,
«կ'ուզեմ ամբողջը լսել»: Մինչ բժշկին ճար-
տար մատները ժրութեամբ կը կարէին կըտ-
րուածքը, արի աղջկան մանկական անոյշ
երգը կը զրդեցնէր սենեակը, ուր այդ առ-
թիւ միակ լացողը սիրելի մայրը եղաւ:

Կարծեմ բնախօսական իրողութիւն է թէ
զգացումներու արտայայտութիւնը կը ծա-
ռայէ ցաւը նոսրացնելու: Որովհետեւ լացը
եւ կոծը նեղութիւն կու տան լացողին բա-
րեկամներուն, ինչպէս կ'ըլլայ եթէ ամէնքս
այսուհետեւ լալու տեղ երգել ջանանք:

ՄԵՍ ՏԻԿԻՆԸ

Հոռմի Ետրուակեան թանգարանին մէջ
շատ մը հնութիւններ կան այն հզօր ցեղին
պատկանող, որ նախապատմական ժամա-
նակներու մէջ հիւսիսային Իտալիոյ կ'իշ-
խէր: Վաղեմի Ետրուակեանց այդ հնու-
թիւններուն ամենէն շահեկանն է գերեզ-
ման մը, որ քրիստոնէական թուականէն
դարեւ առաջ թերեւս ամենէն կարեւորն էր
երկրին մէջ: Երկու մարմիններ գրուած
էին այդ գերեզմանին մէջ, որ այս դարուս
բացուեցաւ:

Ստորին բաժանման մէջ գտնուեցան ազ-
գին քրմապետին ոսկրները: Դրան վրայ
գրուած էին անոր անունը եւ աստիճանը:
Խոշոր եւ գլխաւոր բաժանման մէջ գտնուե-

ցան մարդկային մոխրի փոքրիկ կոյտ մը
եղջիւրէ սանտր մը, գլխու կապ մը եւ ոս-
կի շղթաներ: Միակ արձանագրութիւնն է
«Մեծ Տիկինը»: Հարկաւ այդ տիկինն այն-
չափ մեծ էր եւ իր ազդեցութիւնը այնչափ
Լայնատարած, որ անհրաժեշտ չհամարուե-
ցաւ անունն արձանագրել իր գերեզմանին
վրայ: Անմոռանալի էր: «Մեծ Տիկինը»
գրութիւնը բաւական պիտի ըլլար ամէն
ժամանակի համար:

Եւ հիմա բովանդակ աշխարհի մէջ չկայ
մարդ մը որ կարող ըլլայ ըսել թէ ո՛վ էր
այդ Մեծ Տիկինը, կամ ունէ ծանօթութիւն
ունենայ անոր կեանքին ու մահուան վրա-
յով: Թէ նա երբեմն ապրած է մարդոց մէջ՝
ուրիշ բան չկայ ցուցնող բաց ի ճիշ մը մո-
խրէ, կոշտ ու ծռած սանտրէ մը եւ մա-
շած ոսկիէ քանի մը շղթաներէ: Հանդիսա-
տեսը կը ծիծաղի արձանագրութեան վրայ,
բայց զոյ մը կայ ծիծաղին տակ: «Ես ալ
օր մը պիտի մոռցուիմ. այո, ես ալ» կ'ըսէ
եւ կը մեկնի շուտով: Սակայն սրտին մէջ
յոյս ունի թէ ինք բոլորովին պիտի չմոռ-
ցուի:

Ճշմարիտ բանաստեղծ մը որ քանի մը
տարի առաջ մեռաւ Անգլիոյ մէջ ըսաւ անգամ
մը սրտառուչ կատակով, «Երբ ես մեռնիմ,
անշուշտ պիտի չմոռցուիմ ուրիշներու պէս:
Մէկը պիտի յիշէ զիս: Ձեզմէ մօնք պիտի
բաղձան որ կենդանանամ նորէն: Փիքատի-
լի այնչափ խոնկալ պիտի չըլլայ իմ բացա-
կայութեանս»: Աստիճան մը իրաւունք ու-
նէր, իր խորհուրդները մեռած չեն, թէեւ
իր մարմինը մեռած է: Վերեւ յիշուած իր
սրտաշարժ խօսքերն իսկ կենդանի հոգիի մը
խօսքերն են կենդանի հոգիներու ուղղուած,
որոնք անոր կը պատասխանեն նորէն:

Ամէն մարդու սրտին գաղտնի հոգիները,
«Մարմինս կրնայ մեռնիլ, անունս կրնայ
մեռնիլ, բայց ես պիտի ապրիմ», ճշմարիտ
է: Երբ մենք Մեծ Տիկինին նման երթանք
Աստուծոյ բնակարաններէն ուրիշ մը, մեզի
հետ պիտի տանինք այն նկարագիրները զորս
հոս կերտեցինք կեանքի այս սեմին վրայ:
Մեր մէջ գտնուած բարին ու ճշմարիտը չեն
կրնար մեռնիլ, եւ ազատագրուած հոգին
այն տուն հոգ պիտի չընէ թէ մարդիկ ինչ
կ'ըսեն շղթաներուն եւ մատանիներուն եւ
եւ նոյն իսկ մարմինին վրայով, զոր լքած
ու մեր ետեւ թողած ենք:

ՃԵՅՄՍ ՔԼԸՐԳ ՄԱՔՍՈՒԷԼ 2.

Բրիտանական Գիտնականներու Ընկերակցութեան
Ժողովն Յուլ 1873ին Հիւլիէրու վրայ Մատուցի
խօսած հաւանաբար ճշմարիտ մէկ մասը:

«Երկնից մէջ իրենց լոյսով եւ միայն ի-
րենց լոյսով կը տեսնենք աստղերը, որոնք
իրարմէ այնպէս հեռու են որ նիւթական ոչ
մէկ բան երբեք անոնցմէ մէկէն միւսն ան-
ցած է: Եւ սակայն այս լոյսը, որ այս հե-
ռուոր աշխարհներուն գոյութեան միակ ա-
պացոյցն է, կ'ըսէ մեզի նաեւ թէ անոնց
իւրաքանչիւրը շինուած է այն նոյն տեսակ
հիւլէներէն զորոնք կը գտնենք երկրի վրայ:
Օրինակի համար, ջրածնի հիւլէ մը թէ՛
Ծնիկ աստղին մէջ թէ՛ Արքտուրոսի մէջ իր
թրթռումները կ'ընէ ճիշդ միեւնոյն ժամա-
նակի մէջ»:

«Ուստի մէն մի հիւլէ հանուր տիեզերքին
մէջ իր վրայ դրոշմեալ կը կրէ մեթրական
դրութեան կնիքը այնպէս որոշ կերպով ինչ-
պէս Փարիզի պետական Դիւանատանց մեթրը

կամ Գարնաքի Տաճարին արքունի երկեակ կանգունը :

«Բարեշնորհեան եւ ոչ մի վարկած կրնայ կազմուիլ որ բացատրէ հիւլէներուն նմանութիւնը, վասն զի բարեշնորհեան հարկաւորապէս կ'աւանդուի մշտնջենական փոփոխութիւն, եւ հիւլէն անկարող է տնկելու կամ փոխելու, ծնանելու կամ կորսուելու :

«Բնութեան եւ ոչ մէկ գործողութիւնը բնութեան ծագում առնելէն հետէ յառաջ բերած է ամենաթեթեւ տարբերութիւն ունէ հիւլէի յատկութեանց մէջ : Վասն որոյ անկարող ենք ոչ հիւլէներուն գոյութիւնը, եւ ոչ անոնց յատկութեանց նոյնութիւնը ընծայել այն պատճառներէն ունէ մէկուն զոքոք բնական կ'անուանենք :

«Միւս կողմանէ մէն մի հիւլէի նոյն տեսակէն եղող բոլոր միւսներուն ճիշդ հաւասար ըլլալը իրեն կու տայ, ինչպէս աղէկ ըսած է Սըր Ժոն Էնթըլլ, կերտուած նիւթի մը էական հանգամանքը, եւ տեղի չթողուր իր յաւիտենական եւ ինքնագոյ ըլլալու գաղափարին :

«Այսպէս, ուրեմն, կ'առաջնորդուինք ճշգրիտ գիտական շաւիղի մը որ շատ մօտ կը գտնուի այն կէտին ուր գիտութիւնը պարտի զկայ առնուլ — ոչ թէ գիտութիւնը կ'արգելուի ուսումնասիրելէ ներքին կազմութիւնն հիւլէի մը զոր կարող չէ մասնորոշ բաժնել, ինչպէս չարգելուիլ հետազօտելէ կազմուածք մը զոր կարող չէ իրար բերել եւ բաղադրել : Բայց յորժամ կը դառնանք եւ կը քննենք նիւթին պատմութիւնը գիտութիւնը կը շուարի կը մնայ երբ մէկ կողմանէ վստահաբար կ'ըսէ թէ հիւլէն շինուած է եւ միւս կողմանէ՝ թէ շինուած չէ այն գործողութիւններուն ունէ մէկէն, զորս Բնութիւն կ'անուանենք :

«Գիտութիւնը անկարող է պատճառաբանել նոյն իսկ նիւթին ոչնչէ ստեղծուած ըլլալուն ինչպստ : Մենք մեր խորհելու կարողութիւններուն ծայրագոյն սահմանները հասած կ'ըլլանք երբ կ'ընդունինք թէ որովհետեւ նիւթը չկրնար ոչ յաւիտենական ըլլալ եւ ոչ ինքնագոյ, ուրեմն պէտք է որ ստեղծուած ըլլայ :

«Երբ կը մտածենք, ոչ թէ նոյն իսկ նիւթին վրայ, այլ՝ ձեւին վրայ որուն մէջ նիւթը կը կենայ իրապէս, միայն այն ատենը մեր միտքը կը դառնէ բան մը զոր կրնայ ըմբռնել :

«Թէ նիւթը, իբրեւ նիւթ, պարտի ունենալ ինչ ինչ հիմնական յատկութիւններ որպէս զի կարող ըլլայ դոյ ըլլալ անշարժութիւն մէջ եւ շարժիլ, թէ անոր շարժումը պէտք է յարաւել ըլլայ, եւն, ճշմարտութիւններ են որ մեր գիտցած ունէ բանին համար կրնան ըլլայ այն տեսակէն զոր բնագիտական խօսք կը կոչեն հարկաւոր : Մեր այսպիսի ճշմարտութիւններու մասին ունեցած գիտութիւնը կրնանք գործածել հետեւեւեւութիւններ հանելու համար : Բայց չունինք հիմ մը անոնց ծագմանը հասնելու :

«Բայց շատ տարբեր իրողութիւն է թէ ջրածնի ամէն մէկ հիւլէի մէջ ճիշդ սաչափ նիւթ, եւ ոչ աւելի, պէտք է գտնուի : Մենք նիւթոյ մասնաւոր բաշխում մը ունինք հոս — Զեպտիմ ըստ Պատ. Տր. Զամբոսի — այն բաներուն՝ որոնց տարբեր մէկ դասակարգութիւնը երեւակայել զգուար չէ :

«Օրինակի համար, մոլորակաց պարունակներուն ձեւը եւ ընդարձակութիւնները չեն որոշուիր Բնութեան ունէ մէկ օրէնքովը, այլ՝ կախալ են նիւթոյ զետեղման

մասնաւոր եղանակէն, Բանը նոյն է երկրիս մեծութեան մասին, որմէ ծագում առած է մեթրական կոչուած դրութիւնը : Բայց այս աստեղագիտական եւ հողային մեծութիւնները գիտնականապէս շատ մը ստորին են կարեւորութեան մասին անկէ՝ որ բոլոր չափերուն մէջ ամենէն աւելի հիմնականն է եւ հիւլէական դրութեան հիմը կը կազմէ : Բնական պատճառները, ինչպէս գիտենք, կը գործեն, եւ միտեալ են չափաւորելու, եթէ ոչ վերջապէս ի չիք դարձնելու, երկրիս տարածութեան բոլոր կարգադրութիւնները եւ Արեգակնային Դրութիւնն ամբողջ : Բայց թէպէտ դարուց ընթացքին մէջ արկածներ պատահած են, եւ տակաւին կրնան պատահիլ երկնից մէջ, թէպէտ վաղեմի դրութիւնները կրնան լուծուիլ ջնջուիլ եւ նորեր կազմուիլ անոնց աւերակներէն, հիւլէները, որոնցմէ կը շինուին այս դրութիւնները — նիւթական տիեզերքին հիմնաքարերը — կը մնան անզոյ եւ անաղարտ : Կը շարունակեն այսօր ճիշդ ինչպէս երբ ստեղծուեցան — կատարեալ թուով, չափով եւ ծանրութեամբ. եւ անոնց վրայ տպաւորուած անշիջ յատկութիւններէն կրնանք սորվիլ թէ ճշգրիտ չափի, արդար գործողութեան այն բաղձանքները զորոնք մեր, իբրեւ մարդոց, ազնուազոյն յատկութիւններուն կարգը կը դասենք, մերն են, վասն զի էական բաղադրականներն են պատկերին Անոր՝ որ սկիզբէն ստեղծեց ոչ միայն երկինքը ու երկիրը, այլ նաեւ նիւթերը որոնցմէ կը բաղկանան երկինքը ու երկիրը :»

Հիւլէներու վրայ խօսուած այս ճառը կը ներկայացնէր ծայրագոյն կարեւորութիւն ունեցող ճշմարտութիւն, նկատմամբ ինչպէս բնական փիլիսոփայութեան՝ նոյնպէս եւ բնական աստուածաբանութեան : Եթէ ճշմարիտ է այս վարդապետութիւնը, անաստուածին, չգիտականին եւ նիւթապաշտին չմնար ոտք դնելու կոռուան մը : Այս ձեռնարկութեամբ ուշադրութիւն հրաւիրուեցաւ ամէն ճշմարտութեան այն վաղեմի բայց կարի յաճախ մոռցուած բաժանման, հալաւոր եւ պայմանական կոչուած : Կան ճշմարտութիւններ, ինչպէս՝ չափաբերականները, որ հարկաւոր են. չէին կրնար եւ չեն կրնար տարբեր ըմբռնուիլ : Բայց ուրիշ ճշմարտութիւններ, ինչպէս՝ մեր չօրս կողմը պատող տիեզերքին բնեւեղութիւնը, եւ բնութեան օրէնք անուանուածները, կրնան ուրիշ կերպով ըմբռնուիլ : Օրինակի համար, ինչո՞ւ հիւլէները բաղադրուին այսինչ այնինչ հաստատուն եւ որոշ համեմատութիւններով : Մի միայն կարելի բացատրութիւնը կը գտնուի սա նախադասութեան մէջ թէ «Մէն մի հիւլէ շինուած նիւթի մը էական յատկութիւնն ունի» : Այսու կը հերքուի «Նիւթին յաւիտենական եւ ինքնագոյ» ըլլալուն գաղափարը : Նպատակի ապացոյց կայ այս հիւլէներուն ոչ միայն նիւթին մէջ, այլ մասնաւոր ասոնց տրամաբանութեան մէջ : Վասն զի դժուարութիւն չենք գտար անոնց ուրիշ կերպով կարգադրուիլ ըմբռնելու մէջ : Բնալուծական եւ ֆիզիքական ուսմանց ամբողջ շարք ոչ թէ հարկաւոր այլ պայմանական գիտութեան կը պատկանի :

«Մէն մի հիւլէ շինուած նիւթի մը էական յատկութիւնն ունի» ասացուածը Սըր Ժոն Էնթըլլին է իր «Ճառ Բնական Փիլիսոփայութեան Ուսման Վրայ» գրած հոչակաւոր գործին մէջ : Սըր Ժոն Էնթըլլ արդի բնալուծութեան գիտութեան նկատմամբ կ'ըսէ, «Այս գիտութիւնը հզօրապէս կը ժխտեն

յաւիտենական եւ ինքնագոյ նիւթի գաղափարը, անոր հիւլէներէն իւրաքանչիւրին տալով միանգամայն՝ շինուած նիւթի մը եւ ստորակարգ գործիչի մը էական յատկութիւնները :»

ԹՈՉՆՈՑ ԲԵՐՆԵՆ ԱՂԵՐՍԱԳԻՐ ՄԸ

Այն աղերսագիրը, զոր կ'ըսուի թէ ծերականական Հոր շարադրեց եւ որ միջոց եղաւ Մասաչուսեցի օրինադիրքին մէջ թըռչնոց պաշտպանութեան վերաբերեալ յօդուածի մը ներմուծուելուն, այնպէս գեղեցիկ եւ համոզիչ ոճով գրուած է որ ի ստորեւ կը դնենք անոր մեծ մասը :

Առ Մեծ եւ Ընդհանուր Ատեանն Մասաչուսեցի Հասարակութեան : Մենք, Մասաչուսեցի երգիչ թոչուներս, եւ անոնց խաղաղիցները, սա խոնարհական աղերսը կը մատուցանենք : Մենք ձեր վրայ աւելի բան գիտենք քան զոր դուք գիտէք : Մենք ցատկըտած ենք ձեր աղքատ, հիւանդ եւ անօթի մարդոց եւ փոքրիկ կաղ, խուլ եւ կոյր աղոց համար շինած տուններուն տանիքներուն բոլորտիքը եւ ներս նայած ենք անոնց պատուհաններէն :

Շինած ենք մեր բոյները ծառերուն մէջ եւ երգած ենք շատ երգեր՝ թոչելու ատեն պարտեղներուն եւ զրօսավայրերուն մէջ զորոնք այնքան գեղեցկացուցած էք ձեր աղոցը համար, որպէս զի խաղան անոնց մէջ : Ամէն տարի շատ տեղեր կը թոչինք երկրին վրայ, մնալով միշտ ուր արեւը պայծառ է եւ տաք : Եւ գիտենք որ երբ կ'ընէք ունէ բան, ուրիշներ որ կը գտնուին բոլոր այս մեծ երկրին մէջ ծովերուն եւ մեծ լիճերուն մէջտեղ՝ կ'իմանան եւ շուտով կը ջանան նոյնն ընել, Գիտենք : Գիտենք . . .

Հիմա ձեզի ցաւալի բան մը պիտի պատմենք : Անխորհուրդ եւ չար անձինք կը ջանան սպաննել մեզ : Կը սպաննեն մեզ, մեր փետուրներուն գեղեցիկ ըլլալուն համար : Մինչեւ անգամ գեղեցիկ եւ սիրուն աղջիկներ, որոնք մեր լաւագոյն բարեկամներն ըլլալու էին, կը սպաննեն մեր եղբայրները եւ զաւակները, որպէս զի մեր փետուրները իրենց գլխարկներուն վրայ դնեն : Երբեմն մարդիկ կը սպաննեն մեզ լոկ՝ զրօսանքի համար : Անգութ աղաք կը փըլցընեն մեր բոյները, կը գողնան մեր հաւկիթները եւ մեր ձագերը : Մարդիկ հրացաններով եւ ծուղակներով կը սպաննեն մեզ սպաննելու, իբր թէ թոչուների մը տեղը օդին մէջ չըլլար, հապա խառնութի պատուհաններուն մէջ կամ ապակի տուփի մէջ : Եթէ բանը այսպէս շարունակէ երկար ատեն, մեր բոլոր երգիչ թոչուները պիտի հատնին : Արդէն կ'ըսուի թէ ուրիշ երկիրներու մէջ, որ ժամանակաւ թոչուներով լեցուն էին, հիմա գրեթէ թոչուներ մնացած չէ : Իտալիոյ մէջ մինչեւ անգամ սոխակները կը սպաննուին հիմա :

Արդ, խոնարհաբար կը խնդրենք որ դադարեցնէք բոլոր այս բաները, եւ փրկէք մեզ այս ցաւալի վիճակէն : Դուք որ արդէն օրէնք դրած էք որ ոչ ոք սպաննէ անվնաս երգիչ թոչուներ, կամ կորսնցնէ մեր բոյները կամ հաւկիթները, կը բարեհաճիք ուրիշ օրէնք մըն ալ դնել որ ոչ ոք գործածէ մեր փետուրները, այնպէս որ ոչ ոք սպաննէ մեզ մեր փետուրներն առնելու համար : Մենք անոնց պէտք ունինք ամէնք ալ : Ձեր գեղեցիկ աղջիկները բաւական գեղեցիկ են առանց անոնց : Մեզի ըսուած է

Թէ անգի համար այդ բանը ընել այնքան զիւրիւն է, որքան սուղիւր սարեակի մը համար: Եթէ կ'ուզէք, կրնանք փոխարէնը վճարել անգի հարկւարապատիկ: Ձեր տղոց կը տորվեցնենք իրենք զիրենք մարտուր եւ կոկիկ պահել: Կը ցուցնենք անոնց թէ ինչպէս կրնան մէկտեղ բնակիլ խաղաղութեամբ եւ տիրով եւ միաբանութեամբ ինչպէս մենք կը բնակինք մեր բոյներուն մէջ: Կը շինենք զգեղեցիկ տուններ, զորոնք պիտի սիրէք տեսնել: Կը կորսնցնենք գէշ միջատները եւ ձկնները որոնք կ'աւրեն ձեր կեանքները, հազարները, սալորները, խնձորները եւ վարդերը: Ձեզի համար աւելի գեղեցիկ կ'ընենք գարունը եւ աւելի քաղցր կ'ընենք ամառը: Յունիսի ամէն առաւօտ երբ դուրս գալու կ'ըլլէք, ոսկեօտեակը, կապուտակ թռչունը, սարեակը, բրնձաթռչունը ձեր ետեւէն պիտի թռչին եւ օրը աւելի զուարճալի պիտի ընեն ձեզի: Եւ երբ տուն դառնաք յոգնած՝ արեւուն մարը մտնելէն ետքը, ծիծեռնիկը պիտի ըսէ թէ որչափ երախտադէտ ենք: Երբ կը նստիք ձեր դրան վրայ մուծը կոխելէն ետքը, շատ թռչուններ պիտի երգեն ձեզի, եւ պիտի զուարճացնեն ձեզ: Քիչ առնէն բոլոր թռչունները նորէն պիտի գան բնակիլ Մասաչուսեցի մէջ, եւ ամէն անոնք որ երաժշտութեան սիրահար են՝ պիտի ուզեն ամառը ձեր քովն անցընել:

ՄԱՆՐԱՃՃԻՆԵՐԸ ՕԳՏԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻՆ

Մանրաճճիներուն վրայ, թէ անոնք պատճառ են ախտերու եւ հիւանդութիւններու վարակման, այնքան բաներ խօսուեցան, որ դժուար է չարիք հասցնողներէ տարբեր բան նկատել տալ զանոնք հանրութեան: Այսու ամենայնիւ Ամերիկացի գիտուն մը, Փրոֆ. Բոն, Ուէսլեան Համալսարանէն, եւ Սիմոն Ս. Քայթ ի Պոսթըն, փորձերով կ'ապացուցանեն հիմա թէ անոնք բնութեան մէջ օգտակար նպատակներու կը ծառայեն, եւ թէ մարդուս այնքան հաճոյքի պատճառ են որքան թշուառութեան: Անոնց հետազոտութիւններուն արդիւնքը, ինչպէս կը կարդանք Նիւ Եորքի Հէրալտի մէջ, սա է թէ մանրաճճիներուն կաթի մէջ զարգանալուն համար է որ կողին եւ պանիրը համեղութիւն կ'ունենան, եւ թէ ինչ ինչ տեսակ կողիններու եւ պանիրներու ուրիշներէ աւելի համեղ ըլլալուն պատճառը անոնց մէջ տարբեր տեսակ մանրաճճիներու զարգացումն է: Յիշեալ գիտունները յաջողած են մեկուսացնել այս տարբեր տեսակները:

1891ին Փրոֆ. Վիլհելմ Սթորխ ի Բոնիէն հակ' յաջողեցաւ մանրաճճիներու տեսակ մը թթու մեկուսացնել ազուր կապուած սերէ, եւ կարող եղաւ մշակել եւ օգտակար ընել զանոնք սերին եւ յետոյ տեղի ունեցած խմորացման մէջ, որպէս զի աւելի միօրինակ եւ աւելի աղէկ համով եւ հոտով կողի ձեռք բերուէր: Բայց մինչեւ որ երկու տարի տոաջ Փրոֆ. Բոն չգտաւ սեր կապով մանրաճճին, որ հիմնովին տարբեր էր մինչեւ այն առնել եւ ցարդ գործածուածներէն, խնդիրը չսկսաւ ուսումնասիրուիլ այս տեսակէտէն: Այն ժամանակէն հետէ Օրին Տըկլըս աշխատանոց մը հիմնած է Պոսթընի մէջ, մանրաճճիները զտելու, մշակելու եւ քննելու համար առեւտրական տեսակէտով: Մը. Տըկլըս իրեն ընկեր առած է Մը. Քայթը որ Արհեստարանական Հաստատութեան ընթացաւարտներէն մին է:

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՊԱՏԱՆԻՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵՋԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ

Ամերիկեան թերթի մը վիճակագրական հանձարեղ աշխատակից մը կը հաշուէ թէ եկեղեցական գործն յառաջ տանելու նպատակաւ կազմուած պատանեկան ընկերակցութիւններու ամառնային գումարուումները որ Յուլիս ամսոյ մէջ տեղի ունեցան յԱմերիկա՝ 6,000,000 տոլարի ծախք մը ունեցած պիտի ըլլան: Այս թուանշանները զարմանք կը չարժեն մինչեւ որ վերլուծուին: Բայց վերլուծուելէ ետեւ բոլորովին բանաւոր կը թուին: Ամենէն ստոյգ նշանն են անոնք պատանեկան ընկերակցութիւններու արագ աճման եւ այն խորին եռանդին, որով երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ կ'աշխատին ինպատու եկեղեցական գործերու յառաջդիմութեան: Վիճակագրական յիշեալ վերլուծումները շատ չահեկան են: Մարդը կը հաշուէ թէ Սան Ֆրանսիսքոյի մէջ գումարուած Քրիստոնէական Բարեջան Ընկերակցութիւններու Համաժողովին 25,000 անձեր ներկայ եղած պիտի ըլլան բացի տեղական միութիւններու անդամներէն: Եւ կը բաժնէ ծախքը սապէս.

Անձ	Ծախք	Գումար
5,000	200ական տոլար	1,000,000 տոլար
5,000	125 « «	625,000 «
5,000	100 « «	500,000 «
10,000	50 « «	500,000 «
Գումար		2,625,000 «

Ասոր վրայ աւելցնենք Համաժողովին տեղական ծախքերը եւ տեղական պատուիրակներուն ծախքերը, 250,000 տոլար, ծախուց համագումարը կ'ըլլայ 2,875,000: Յետոյ սապէս կը հաշուէ ծախքերը Մկրտական եկեղեցոյ նմանօրինակ ընկերութիւններուն, որոնց անդամներէն 20,000ի չափ գումարուեցան ի Չաթընուկա.

Անձ	Ծախք	Գումար
5,000	100ական տոլար	500,000 տոլար
5,000	75 « «	375,000 «
5,000	50 « «	250,000 «
5,000	30 « «	150,000 «
Գումար		1,275,000 «

Համաժողովին եւ տեղական պատուիրակներուն տեղական ծախքերով համագումարը կ'ըլլայ 4,150,000 տոլար: Մեթոտական պատանիները գումարեցան ի Թորոնթօ: Այս գումարումն ալ բարեջան քրիստոնեայ պատանիներու գումարման չափ մեծ էր: Կը հաշուուի թէ 30,000 անդամներ ներկայ եղան: Ահաւասիկ ասոնց ծախուց ենթադրեալ հաշիւը.

Անձ	Ծախք	Գումար
5,000	100ական տոլար	500,000 տոլար
10,000	50 « «	500,000 «
10,000	40 « «	400,000 «
5,000	25 « «	125,000 «
Գումար		1,525,000 «
Տեղական ծախքեր		175,000 «
Համագումար		1,700,000 «

Պըֆէլդի Եպիսկոպոսական պատանիներու ընկերակցութեան համար ալ 200,000 տոլարի ծախք մը կը հաշուուի: Ասով բոլոր ծախուց գումարը կը հասնի 6,175,000 տոլարի: Կը տեսնուի թէ այս հաշիւը բանաւոր է: Լուրջ ուսումնասիրութեան բաւական նիւթ կ'ընծայէ: Ծախուց համագումարը կը մրցի օտար առաքելութիւններու համար բոլոր Բողոքական եկեղեցիներուն կողմէ արուած նպատակներուն հետ:

ՍԱՐԴ՝ ՈՐՍՈՐԴ

Շատ սարդեր իրենց լար շինելու կարողութիւնը որսեր բռնելու կը գործածեն: Ոչ միայն կը խոցեն եւ կը թունաւորեն իրենց զոհը, այլ՝ կը կապեն զայն թեւերէն եւ սրունքներէն, արագ արագ անոնց վրայ փաթեցնելով իրենց փակչուն թելը, որ շուտով զանիկա ոչ միայն անկարողութեան կը դատապարտէ, հապա մուսկայի կերպարան մը կու տայ անոր, ճշմարիտ ծրար մը ընելով զայն, որ ոչ միայն դիւրին կը տարուի ուղղուած տեղը, այլ՝ պահուելու նպատակաւ կացութիւն մը կ'ունենայ, եթէ սարդը չուզէ անմիջապէս ճաշակել զայն:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԲՈՒՐԳԵՐ

(Շար. Նախորդ թիւէն և վերջ)

(Նշան Գարսէֆէրեան, Փէրէա, Իլինոյս)

Բուրգի մէջէն դուրս ելլելով յառաջացանք դէպ անոր հարաւային արեւմտեան կողմն եւ տեսանք Եգիպտական Սփինքս, որ բուրգերէն յետոյ ամենէն նշանաւոր յիշատակարանն է Ճիզէի ընդարձակ մեծեղանք տանի մէջ: Բանդակագործը բնական ահագին ապագածէ մը, այն է՝ բլրակէ մը, անոր գտնուած տեղւոյն վրայ զայն դրօշելով՝ դուրս բերած է հրէշ մը, որ ունի առեւծի մարմին եւ մարդու գլուխ: Ահա այս է որ կը կոչուի Սփինքս: Անոր բարձրութիւնն զխուս գագաթէն մինչեւ այն տեղն ուր կը դնէ իր առջեւի ոտքեր՝ կ'ըսուի թէ եղած է 66 ոտք: Բայց զլուսն, պարանոցը եւ կռնակի մի փոքր մասն միայն տեսանելի են: Ըստ Մարիէթի, այս Սփինքսի ականջն է 4½ ոտք, քիթը 5 ոտք 7 մատնաչափ, բերանն՝ 7 ոտք 7 մատնաչափ եւ դիմաց մեծագոյն լայնութիւնն՝ 13 ոտք 8 մատնաչափ: Եթէ մէկը կայնի Սփինքսի ականջի վերի մասին վրայ, չկրնար իր ձեռք հասցնել անոր գլխու գագաթը: Շատ ախտասցիներ որ Մէմփուքներ կրճատած ու ծայրատած են այս պատմական արձանին կերպարանը: Տասներկուերորդ դարու Արաբ մատենագիր մը կը պատմէ թէ իր ժամանակը Սփինքսն ունէր շնորհալի եւ գեղեցիկ դէմք մը եւ յանկուցիլ ժպիտ մը իւր շրթանց վրայ: Աստի կ'երեւի թէ դէմքն անվթար պահուած էր մինչեւ Ժ.Բ. դար:

Մեր տեսած երրորդ հնութիւնն է մեհեան կոչուած հատաքարէ մեծ շէնք մը, որ կը գտնուի Սփինքսի հարաւային արեւմտեան կողմն, անկէ քանի մը քալ միայն հեռու: Այս շէնքն, որ գտնուեցաւ 1853ին, ունի ալեւայլ սենեակներ եւ տարակոյտ չկայ թէ կերպով մը կապակցութիւն ունեցեր է Սփինքսի հետ: Գտնուած է արձանագրութիւն մը որ կը խօսի Սփինքսի մեհեանին վրայ: Եթէ չիտակ է թէ շէնքն է մեհեան մը, անիկա է միակ մեհեանն, որ Եգիպտական նախկին միապետութեան ժամանակէն մինչեւ մեր ժամանակը կը մնայ: Մատենագիր մը կ'ըսէ. «Մեհեանը կու տայ մեղ գեղեցիկ նմոյշ մը հնագոյն ժամանակաց ճարտարապետութեան, որ քաջ գիտէր ամենակարծր տեսակ քարերու վրայ գործելու արհեստն»: Մեհեանին մէջ Մ. Մարիէթ տեսաւ ջուրի խորունկ հոր մը, որոյ մէջ գտաւ Քէֆրէլ թագաւորի ինն արձաններ: Այս թագաւորն շինած է Ճիզէի երկրորդ բուրգն եւ կը կարծուի ըլլալ հիմնարկուն մեհեանին: Այս ինն արձաններէն լաւագոյններն կը գտնուին այժմ Եգիպտական մուսէնին մէջ:

Մեհեանը պտրտելէ յետոյ մնացած վերջին

հետաքրքրական բաները, զորս տեսնել կ'արժէ, են բուրգերու շուրջը գտնուած արքայական աղգակներու, նշանաւոր քուրմերու եւ այլ պաշտօնատարներու շիրիմներ, որք կը գտնուին գետնայարկ քարակոփ փոքրիկ սենեակներու մէջ եւ որոց մէջ ամենէն աւելի շահեկաններն են հետեւեալք.

Ա. Թուոց Շիրիմն, որ այսպէս կը կոչուի այնու զի կը թուէ արջառններ եւ այլ անասուններ, զորս ունեցեր է մեռեալն: Այս շիրիմն որ կը գտնուի երեք գլխաւոր բուրգերու արեւելեան կողմն, կը վերաբերի երկու ամուլից: Սոքա արեւակցութիւն ունեցեր են թագաւորի մը հետ: Շիրիմն վրայի մեհենադրոշմներ եւ նկարներ մասամբ մը աւերուած են. բայց Եզիպտաբանք անոնցմէ կըրցած են հասկնալ թէ մեռեալ ամուլք ունեցեր են 835 ցուլ, 220 արջառ, 760 էշ, 2235 վիթ եւ 974 այծ:

Բ. Գամպէլի Շիրիմն, որ է մեծագոյնն շատ մը ուրիշ շիրիմներու մէջ եւ կը վերաբերի 26^{րդ} հարստութեան (Ն. Բ. 700): Այս շիրիմն գտնուեցաւ 1837ին կատարուած պեղումներու ժամանակ եւ այն ատենի Եզիպտոսի Բրիտանական ընդհանուր հիւպատոս եղող հազարապետ Գամպէլի անուամբ յորշորշուեցաւ Գամպէլի Շիրիմն:

Գ. Մեծ բուրգէն քիչ մը հեռու կը գտնուին հիմա աւազով ծածկուած երկու շիրիմներ, որոցմէ միոյն վրայ գտնուած են եղեր շատ խնամով քանդակուած պատկերներ: Մեռեալն այս պատկերներէն միոյն մէջ ներկայացուցուած է գահաւորակի մը վրայ նստած՝ զոր կը կրեն տասներկու ծառաներ: Միւս շիրիմն կը վերաբերի մէկի մը, որ իր ժամանակի բարձրաստիճան անձնաւորութիւններէն մին եղած է եւ ամուսնացեր է թագաւորի մը աղջկան հետ: Սա իր պաշտօնովն եղած է նշանաւոր քուրմ, գանձապետ եւ արմատաց շտեմարաններու վերատեսուչ: Վերջին պաշտօնն բնականապէս մեղ կը յիշեցնէ Սուրբ Գրոց Յովսէփը:

Ձանց ընելով բազմաթիւ ուրիշ շիրիմներ, որք չունին մասնաւոր շահեկանութիւն մը, գանք հիմա համառօտ ակնարկ մը ձգելու մեր ներկայ յօդուածի նիւթ եղող Եզիպտական յիշեալ հնութեանց պատմական կողմին վրայ, առանց որոյ այս հին յիշատակաբանաց վրայ կիսատ եւ այն ալ աղօտ դադարի մը տուած կը լինինք ընթերցողաց:

Բուրգեր եւ անոնց մերձակայ յիշատակարաններ կը գտնուին սարահարթի մը այն մասին վրայ, որ ի հնումն Մեմփիս մայրաքաղաքի մեռելատանն եղած է: Եզիպտական առաջին բուրգերու շինութիւն, որք կը կրեն իրենց հիմնարկուած անուններ, կը սկսի Մեֆրու անուն միապետի մը ատենները, որ կը կազմէր օղակ մը 3^{րդ} եւ 4^{րդ} հարստութեանց միջեւ: Այս թագաւորն էր նախաջորդն Կէոպսի (Ն. Բ. 3094), Շէֆրէնի կամ Քէֆրէնի եւ Մէնքէրայի: Այս եւ Եզիպտական երեք թագաւորներ շինել տուած են ձիգէի յիշեալ երեք բուրգեր:

Նախնի Յոյներէն շատեր, երբ առաջին անգամ կու գային Եզիպտոս, մեծապէս կը զարմանային բուրգերու վրայ, եւ այս է պատճառ որ Յոյն ուղեւորներէն ամենքն ալ կը նկարագրեն բուրգեր իբրեւ մին աշխարհիս հրաշալիքներէն: Հերոդոտոս հիացմամբ կը պատմէ անոնց վրայ: Ըստ այս պատմագրին, Կէոպս, որ հիմնած է ձիգէի մեծագոյն բուրգն, անձնատուր եղած է ա-

մեն տեսակ մոլութեանց, գոցած է մեհեաններ, արգիլած է զոհադործութիւն եւ հարստահարած ու կեղեքած է ամբողջ Եզիպտական ազգն: Իր հպատակներէն շատեր բանեցուցեր է Արաբական լեռնային քարահանքերու մէջ, ահագին քարահատորներ անոնցմէ զուրս հանելու եւ Նեղոսի ափանց վրայ փոխադրել տալու համար: Ուրիշներ գործածեր է այս քարեր նաւով գետին միւս եզրն տանելու եւ ուրիշներն ալ՝ գանձք մինչեւ բուրգ շինուած տեղն փոխադրել տալու համար: Կ'ըսուի թէ հարիւր հազար գործաւորներ ամեն տարի աշխատած են բուրգ շինելու գործին մէջ: Այսչափ գործաւորաց կերակուր ըլլալու համար անոնց բաշխուած է ամեն օր սոխ, խստոր եւ բողկ միայն: Կէոպս թագաւորած է իբր յիսուն տարի եւ իր մահուանէն վերջը իրեն յաջորդած է իր եղբայրն Քէֆրէն, որ վարուած է իր հպատակաց հետ ճիշդ իր եղբոր պէս եւ շինել տուած է ձիգէի երկրորդ բուրգն: Քէֆրէնէն յետոյ, որ թագաւորած է 36 տարի, գահը նստած է Կէոպսի որդին Մէնքէրա, որ հաւանած չէ եղեր իր հօր ընթացից եւ վերստին բանալ տուեր է մեհեաններ: Սա է կառուցեր ձիգէի փոքրագոյն երրորդ բուրգն:

Մանեղոն անուն Եզիպտացի պատմագիր մը, որ կ'ապրէր Գ. Դարու մէջ, առաջին հարստութեան չորրորդ թագաւոր Քօքսօմին կը վերագրէ առաջին բուրգի շինութիւն. բայց Եզիպտաբանք խիստ անհաւանական կը սեպեն զայս:

Ստրաբոն կ'ըսէ. «Մեմփիս քաղաքէն 40 սղատիոն (1 սղատիոն=193 եւրոպ) հեռանալով՝ կը հանդիպիք բլուրի մը, որոյ վրայ կը կանգնին շատ մը բուրգեր, որք են թագաւորաց դամբաններ: Ասոնցմէ երեքն մասնաւորապէս կը զարնեն աչքի եւ երկուքն անցած են ի շարս հրաշալեաց»:

Պլինիոս բուրգերու վրայ այսպէս կը գրէ. «Եզիպտական բուրգեր են պարապ եւ յիմար ցոյցեր, զորս ըրած են մեծափարթամ թագաւորներ: Իրաւամբ կը պնդեն շատեր թէ այս թագաւորաց դիտաւորութիւն բուրգեր շինել տալու մէջ ուրիշ բան եղած չէ, ապա թէ ոչ՝ զրկել հարստութենէ իրենց գահուն թեկնածուներ եւ իրենց դէմ դաւադիր գտնուող նախանձորդներ, կամ գուցէ կառուցած են զանոնք ժողովուրդն զբաղեալ պահելու համար»:

Բուրգերու վերաբերմամբ Լեփսոս կ'ընէ սա կարեւոր հարցումներ. (1) «Մինչդեռ Կէոպս եւ Քէֆրէն կանգնած էին իրենց վիթխարի բուրգերը, ինչպէս կրնար ըլլալ որ անոնց յաջորդներ զոհ լինէին կառուցանելով փոքրագոյն բուրգեր: (2) Ինչպէս կը պատահի որ բուրգեր կ'ունենան տարբեր մեծութիւն: (3) Ինչո՞ւ բնաւ չենք տեսներ անկատար մնացած բուրգեր, այս բանը ինչպէս մեկնելու ենք: (4) Կէոպս երբ գահ նստաւ եւ 738,000 քառակուսի ոտք տարածութիւն ունեցող գետին մը ընտրեց իր շինելիք բուրգին համար, ինչպէս կրնար գիտնալ թէ այս բուրգին շինութիւն ի կատար հանելու չափ երկար ժամանակ պիտի թագաւորէր: (5) Եթէ մեծագոյն բուրգեր շինողներէն մին մեռած ըլլար իր թագաւորութեան երկրորդ տարին, իր որդիք կամ յաջորդներ ինչպէս կրնային, մինչեւ անգամ թէ որ յօտարէին ալ, այսպիսի հսկայ գործ մը ի զուլս հանել եւ մեհենոյն ժամանակ կառուցանել նաեւ յիշատակարաններ բուն իրենց համար»:

Թէ՛ Լեփսոսի եւ թէ՛ Էրազմի կատարած հետազոտութիւններ կու տան վերոյիշեալ բոլոր հարցմանց սա բոլորովին դժեշտ ցոյցի միակ պատասխան թէ իւրաքանչիւր թագաւոր, գահ նստելուն պէս, կը սկսէր շինել իր բուրգ փոքր յատակաձևի վրայ, որպէս զի ի դէպս կարճ թագաւորութեան, կարելի լինէր դամբանի շինութիւն չուտով լինցնել: Երբ իր թագաւորութեան տարիներ կը շատնային, նա կը սկսէր մեծցնել փոքր յատակագծի վրայ սկսած բուրգն, աւելցնելով անոր վրայ քարի նոր խաւեր: Եթէ մեռնէր դեռ գործն չաւարտած՝ կիսապատարն մնացած վերջի խաւն միայն կ'ամբողջացուէր, այնպէս որ բուրգին մեծութիւնը համեմատական կ'ըլլար հիմնարկուին թագաւորութեան տարիներու հետ:

Գալով բուրգեր շինել տալու իրական նպատակին, պէտք է յիշել թէ հին Եզիպտացիք կը հաւատային հոգւոյ անմահութեան, բարոյական պատասխանատուութեան եւ ապագայ կենաց վարձուց եւ պատժոյ: Ըստ նոցա հաւատալեաց, մարդկային էակ կը բաղկանար երեք որոշ մասերէ. մարմինէ, հոգիէ եւ մի տեսակ տարրէ որ կը բղխէր Աստուածային իմացականութենէ: Թէ՛ այս տարր եւ թէ՛ հոգին վերստին վերջապէս պիտի միանային մարմնոյ հետ: Ուստի անհրաժեշտ էր որ մարմինն անվթար եւ ապահով պահուէր: Մեռելոց մարմիններ Նեղոսի ողողումներէն զերծ պահելու համար կը թաղուէին անապատի ապառաժեայ չոր գետնի մէջ: Հարուստներ սենեակներ բրել կու տային իրենց գերեզման լինելու համար, իսկ թագաւորներ կառուցանել կու տային բուրգեր:

Գանի մը խօսք ալ Սփինքսի վրայ եւ վերջացնենք մեր յօդուած: Ըստ Լեփսոսի, ձիգէի Սփինքս շինուած լինելու է 18^{րդ} հարստութենէն Ն. Բ. 1703 տարի առաջ: Սփինքսի վրայ գտնուած արձանագրութենէ մը կը կարծուի թէ Քէֆրէն դրօշել տուած է զայն: Այս կարծիքը կը հաստատուի սա իրողութեամբ որ Քէֆրէնի մի արձանը կը գտնուի Սփինքսի քով մեհենին մէջ:

Յոյներ եւ Հռոմայեցիք կու տային Սփինքսին Արմաքիս անուն: Այս անուն կը նշանակէր ծագող արեգակ: Սփինքս նշանակէր նորածին լուսոյ, որ կը հալածէր խաւարը, կը սեպուէր բեղնաւորութիւն, որ կ'արգիլէր անբերութիւն եւ կը ցուցնէր կենսք որ կը յաղթէր մահուան: Պերլին մուսէոնին մէջ ցարդ պահուած պապիրոսի մը վրայ արեւը կը ցուցուի առիւծի պատկերով: Մեռելատաններու մէջ գտնուած Սփինքս կը խոստանար յարութիւն մեռելոց: Սփինքս դարձնելով իր երեսը ուղղակի դէպ արեւելք՝ ծագող արեգական պայծառութիւն կը ցուցնէր իր դիմաց վրայ, եւ անապատի եղեր վրայ կանգնելով՝ կ'արգիլէր աւաղք դաշտերու վրայ գալէ: Թագաւորներ կ'ընտրէին Սփինքս իբրեւ յայտարար նշան իրենց պաշտօնի երկնային ծագման, եւ շատ սիրելի էր անոնց դնել առիւծի մարմնոյն գլուխ մը որ կը կրէր նոցա դիմագիծը:

Երիտասարդաց կիրականօրեայ աղօթքի ժողովը կը սկսի ժամը 8ին (Ը. Թ.) Պայպել Հաուսի մատարան մէջ: Խորհրդածութեան նիւթն է Մատ. 2. 20:

ՀԱՆՐԱՊԵՏ ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

Յուլիս 24 ըստ Յուլի, եւ Օգոստ. 5 ըստ Լատ. 1897

ԱՐՏԱԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յոռնապան. Պատերազմական տուգանքի գումարը պատրաստելու խնդիրը այժմուս ամենէն ծանր խնդիրն է Աթենքի մէջ: Գերմանիա առաջարկած է հաշտութեան դաշնագրին մէջ մուծանել բանաձեւ մը, որով ճանչցուին իրաւունքները Յունական պարտաթուղթեր ունեցող այն օտարազգիներուն, որոնց տակաւին ապահովութիւն մը տրուած է իրենց պահանջներուն վճարման համար: Այս բնականապէս պիտի առնէ Յունական երկամտից վրայ Եւրոպական հսկողութիւն մը հաստատելու խնդրոյ կերպարանք: Հսկող մարմինը պիտի նայի որ Յունական հասոյթները գործածուին տուգանքի, նաեւ նախորդ պարտքերու տոկոսին վճարման համար: Այս առաջարկը նախ նպաստաւոր ընդունելութիւն չգտաւ ատենութիւններէն, բայց յետոյ Ռուսիա որչեց պաշտպանել Գերմանական առաջարկը, եւ հիմա հաւանական կը թուի որ ընդունուի: Յունաստան բնականաբար չփափաքիր որ Եւրոպական հսկողութեան ենթարկուի իր ելեւմուտքը, եւ ամէն կերպով կ'աշխատի պատերազմական տուգանքն հատուցանելու ատակ գտնել Աթենքի, Անգղիոյ եւ Ամերիկայի Յոյն սեղանաւորներէն: Ասոնցմէ մին, Մ. Սինկրոս, Աթենքէ Փարիզ գացած է պատերազմական տուգանքին առաջին մասնավճարին հարկաւոր գումարը դռնելու նպատակաւ: Տարւոյս Յունական մենավաճառներու հասոյթին առաջին վեցամսէի տեղեկագրէն կ'երեւի թէ նախորդ տարւոյ հասոյթին հետ բաղդատմամբ 232,000 տրախմիր նուազում մը կայ:

Իրաւաւ. Զրոյց կայ թէ ի մօտոյ փոփոխութիւն տեղի պիտի ունենայ Իտալական նախարարութեան մէջ: Բայց այդ փոփոխութիւնը, եթէ տեղի ունենայ, երեք պիտի չազդէ Մ. Ռուսիոյ զարգացեալական դիրքին կամ կառավարութեան աշխարհավարութեան վրայ: — Օտար փոխանակագրերու տարբերութիւնը զեղչելու համար Իտալական կառավարութիւնը որոշած է մեծ քանակութեամբ արծաթ եւ պղինձ մանր շրամ հատանել: — Օուէանի Հանրի իշխանն ընդունեցաւ մենամարտի հրաւերը զոր Զօր. Սլայթթօնէ ուղղեց անոր: Մենամարտը տեղի պիտի ունենայ Զուիցերիոյ մէջ:

Ֆրանսա. Թոնքիւնի Աննամական փոխարքայի պաշտօնը Աննամի թագաւորին հետ համաձայնութեամբ ջնջուած է, եւ այդ նահանգն այսուհետեւ պիտի կառավարուի Ֆրանսացի պաշտօնեաներով միայն: — Խորհրդարանն իր նիստերը դադարեցնելէն առաջ պակսեցող հողային տուրքն այն դետիններուն որոնց վրայ չէնք չէ կառուցուած: Ամբողջ տուրքին մէկ քառորդը շնորհուեցաւ պայմանաւ որ այս գեղչէն անոնք միայն օգտուին, որոնց հողային տարեկան տուրքը 25 ֆրանքը չանցնիր: — Նաւային զօրութեան յաւելման ի նպաստ տրուած խորհրդարանական որոշմամբ Ֆրանսական նաւատորմը պիտի ունենայ 17 նոր մարտանաւ, որոնց չորսը մեծ յածաւորակ պիտի ըլլան: Այս նաւերը պիտի շինուին մասամբ կառավարական, մասամբ ալ անհատական, նաւարաններու մէջ, եւ փութոյ պնդութեամբ յառաջ պիտի տարուի անոնց շինութեան

գործը: — Անցեալ շաբթու Փարիզի մէջ Աւստրիոյ Արտաքին գործերու նախարար Կոլուրսովսքի կոմսը նախաձայն հրաւիրուեցաւ Մ. Հանթօնէ: Այս սեղանին ներկայ եղան ռուսներու հետ Ֆրանսական վարչապետ Մ. Մէլին, եւ Կ. պոլսոյ դեսպան Մ. Բանպոն: — Մ. Հանթօն հիմա կը գտնուի Վիլի, ուր դացած է կարճ հանգիստ մը ընել: Մ. Ֆոռի հետ ի Ռուսիա չուղեւորած: — Հանրապետութեան նախագահն, երբ Սթ. Փեթլըսպուրկ երթայ, ներկայ պիտի դառնուի Ռուսական նոր յածաւորակի մը ի ծով իջուցման հանդէսին: Նաեւ Փարի պիտի անուանակոչուի: — Գաղթային նախարար Մ. Լըպոն ի մօտոյ պիտի երթայ Սենեկալ, Ալիքիէի արեւելեան եզերքը: Թերեւս երթայ նաեւ ի Թիմպուկթու:

Աւստրիա. Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովը, որ Ընդդիմադիր կուսակցութեան խափանարար ընթացքին պատճառաւ ստիպուած է շարունակել նիստերը շաբաթներէ ի վեր, վերջապէս յաջողեցաւ Ընդդիմադիրներու պետերուն հետ համաձայնութեան կուռնի մը գտնել: Հիմա հաւանական կը թուի որ քուէարկուի Աւստրիա-Հունգարիոյ համաձայնութեան պայմանագրին կնքումը: — Անցեալ շաբթու սաստիկ տաք եղաւ Աւստրիոյ մէջ, Տալմացիոյ մէջ զինուորական ռազմափորձի մը միջոցին հինգ զինուոր արեւազարկէ ինկան մեռան: Տաքին յաջորդեց յորդանոս անձրեւ, որ յորդեցող Դանուբ գետն եւ իր ճիւղերը, ողողելով Վիեննայի չրջակայքը եւ Սիլեզիոյ մէջ ընդարձակ տարածութեամբ գետիններ: Երկաթուղւոյ շատ մը կամուրջներ փլան եւ գոյքի մեծ շրջան հասաւ: Տեղ տեղ կառախումբեր իրենց գիծերէն ելան հողին սաստիկ կակուղնալուն պատճառաւ, եւ կեանքի կորուստներ պատահեցան:

Ռուսիա. Ժարտարագէտներ ձեռնարկած են Վոլկայէ Տոն գետը ջրանց մը բանալու ծրագրին ըննութեան: Այդ ջրանցով ջրուղի մը պիտի բացուի Սեւ Ծովուն եւ Կասպից Ծովուն միջեւ: — Զարին հրամանաւ ամենայն փութով յառաջ կը տարուի Մանչուրիական երկաթուղւոյն շինութիւնը:

Անգլիա. Յոգելանի հանդէսներուն ատեն Պոմպայի մօտ Փոլենայի մէջ Անգլիացի երկու սպաներու սպանումը, եւ քիչ յետոյ Կալիպթայի մօտերը ծագած խռովութիւնները զորս զսպեցին զինուորական իշխանութիւնները, կը ցուցնեն թէ Անգլիական վարչութեան դէմ բաւական դժգոհութիւն կայ Հնդկաստանի ժողովրդին մէջ որ դանազան ազգայնութիւններու կը պատկանի: Մինչեւ ցարդ Անգլիական կառավարութիւնը գրաքննութիւն հաստատած չէր Հնդկ թերթերուն վրայ, եւ թերթերուն հրատարակութիւնները ժողովուրդը խաղաղացնելու բնութիւն ունեցած չէն միշտ: Ժողովրդին դժգոհութիւնն աւելցած է սակայն, եւ բազում ձերբակալութիւններ կատարուած են թէ՛ Պոմպայի եւ թէ՛ Կալիպթայի կողմերը: Լրագրական գրաքննութիւն մը եւս պիտի հաստատուի Հնդկաստանի մէջ: Միեւնոյն ժամանակ Աֆղանստանի սահմանադրութիւնը բնակող լեռնական ցեղերէն ոմանք Թոշիի Անգլիական զօրաց վրայ յարձակեցան: Հիմա ալ ուրիշ ցեղեր ծանր յարձակում ըրած են Մալաքի սահմանադրութիւնը: Գրին վրայ եւ Զիթրալի մօտ: Այս բոլոր բաներուն մէկտեղ պատահիլը Անգլիոյ մէջ բաւական անձկութիւն կը պատճառէ ընդարձակ դաւադրութեան մը նշան կար-

ծուելով: — Անգլիա մերժեց նորոգել Գերմանիոյ եւ Պրեքիոյ հետ կնքուած առեւտրական դաշնագրերը որոնց պայմանագրումը կը վերջանայ այս տարի, բայց նաեւ առաջարկեց բանակցել նոր պայմանագրերու կնքման համար: Նախորդ դաշնագրերն այն պիտի տրամադրուէին իրենց շահերուն վնասակար կը համարին, եւ Քանաւայի խնդրանք է որ անոնց նորոգումը կը մերժուի:

Միացեալ Նահանգներ. Այն օրը որ մաքսային նոր սակացոյցն ընդունուեցաւ Ամերիկեան Ծերակոյտէն՝ վաճառարարձ կարգ մը շոգենաւեր հասան Եւրոպայէ, եւ ոմանք յաջողեցան բռնագրերու վերաբերեալ մաքսային ձեւակերպութիւնները լինցնել նոր սակացոյցը չստորագրուած: Ուստի կը յուսան հին սակացոյցին նպաստաւոր դիմելէն օգտուիլ: — Նախագահ Մաքինլի յայտարարութիւն մը ըրած է ի նպաստ օսկերամի ջատագործներուն, եւ այս մեծապէս խոսովեցած է երկմիտաղեանները: — Ծափոնի կառավարութիւնն յայտարարեց թէ պիտի պնդէ իր դաշնագրական իրաւանց, զորս ունի Հաւայեան Կղզեխումբին մէջ, պաշտպանութեան վրայ եւ թէ, եթէ Միացեալ Նահանգները զոհացուցիչ պատասխան մը չտան իր պահանջներուն, պատերազմ պիտի հրատարակէ:

Գերմանիա. Վիլհելմ Կայսրն իր Հիւսիսային Հրուանդանի ուղեւորութենէն վերադարձաւ եւ շաբաթ ներկայ եղաւ զրահաւորի մը ի ծով իջուցման: Կը զրուցուի թէ Ռուսիա երթալէ առաջ Պիզմարը իշխանին հետ պիտի տեսակցի Վալտէրդէ կոմսին տան մէջ: — Գերմանիոյ Կայսրուհին Բիլ զնաց: Ուրբաթ Կայսրը եւ Կայսրուհին այդ տեղէն պիտի մեկնին դէպ ի Սթ. Փեթլըսպուրկ: — Անցեալ շաբթուան հեղինակը քանի մը հարիւր հազար քակոյ արժողութեամբ գոյքի կորուստ պատճառեցին Սիլեզիոյ մէջ, հաւաքային արեւելեան նահանգ Գերմանիոյ:

Ալժալ. Թերթերը կը ծանուցանեն թէ Սերպիոյ թագաւորը, Մոնթենեկոյի իշխանը եւ Պուկարիոյ Ֆրանցիսկո իշխանը այս շաբթու պիտի տեսակցին ի Քարլսպատ, եւ թէ Ռուսիոյ Կարոլ Թագաւորն ալ որ հրաւիրուած էր հոն երթալ մերժած է երթալ: — Սերպիոյ կառավարական պաշտօնեաները Ֆրանսայի Բրէտօզ գործարանէն 42 խոշոր թնդանօթ ընդունեցան, որ վերջերս յանձնարարուած էին Սերպիոյ թնդանօթային զօրութիւնն աւելցնելու նպատակաւ: — Սիւսի Թագաւորը Լոնտոն հասաւ եւ մեծ պատուով ընդունուեցաւ: Որովհետեւ իր պաշտօնական ընդունելութիւնն այս շաբթու կը վերջանայ, Անգլիական կառավարութիւնը թէմս դետին վրայ ամրապնդ մը վարձած եւ անոր տրամադրութեան տակ զրած է, ուր հինգ վեց շաբաթ պիտի նստի Ֆրանսա չդացած: — Հապէշաստանի Մէնէլիք Կայսեր պատուիրակ Մ. Տիւպուա Ֆրանսական Լիոն քաղաքին մէջ մեռաւ: Եկած էր նամակներ բերել Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահին: — Դեռ լուր մը չկայ օգաչու Մ. Անտրէէ, որ Յուլիս 11ին օդաւորիկով Սիլեզիոյ մէկնեցաւ դէպ ի Հիւսիսային Բելու: Սակայն նաւապետ մը որ անցեալ շաբթու Հոլանտա հասաւ հիւսիսային ծովերէն կ'ըսէ թէ Լափոնիոյ ծովերէն ոչ շատ հեռու եւ Սիլեզիոյ մէջ 150 մղոն դէպ հարաւ դառնող տեղ մը օդաւորիկի բեկորներու նման բաներ տեսաւ որ կը ծիրային ծովուն վրայ: Այս լուրը անձկութիւն կը պատճառէ

Մ. Անտրէի եւ անոր երկու ընկերակիցներուն վիճակին նկատմամբ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ուրբաթ Սէլամըզի արարողութենէն ետեւ Պարսկական դեսպան Միրզա Մահմուտ խան պատիւ ունեցաւ առանձինն Վեհ. Սուլթանի ներկայանալու:

Ռուս դեսպանուհի տիկին Նելիաով ուրբաթ Սէլամըզի հանդիսի պահուն ներկայ էր Կայս. Անձնական Գանձու հիւրանոցին մէջ: Վեհ. Սուլթանը, իմանալով զայս եւ տիկնոջ ի մօտոյ Կ. պոլսէ մեկնելու զիտաւորութիւնը, հաճեցաւ իր ներկայութեան ընդունիլ զայն: Դեսպանուհին այսօր Ռուսիա կ'ուղեւորի:

Շաբաթ առաւօտ վեց տէրութիւններու դեսպանները գումարեցան Աւստրիական դեսպանատան մէջ, եւ միջօրէէն ետքը Արտաքին գործերու նախարար Թէվֆիք փաշայի հետ խորհրդակցեցան Թոփհանէի քէօշկին մէջ: Կիրակի նորէն գումարեցան Պէօշիւքտէի Աւստրիական դեսպանատան մէջ, եւ միջօրէէն ետքը Թէվֆիք փաշայի հաղորդեցին իրենց պատասխանն անոր շաբաթ օրուան առաջարկներուն: Երեքշաբթի նորէն գումարեցան Աւստրիական դեսպանատան մէջ եւ յետոյ Թոփհանէի քէօշկին մէջ:

Թեսալիոյ բանակը մարզանքով եւ զինուորական փորձերով կը զբաղի: Նկատելով որ զօրաց մէջ բաւական հիւանդութիւն կայ օդին տաքութեան պատճառաւ, հրամայուեցաւ՝ երբ հարկ ըլլայ՝ բանակեղով փոխադրել աւելի աղողջարար տեղեր: Վոլոյի կառավարիչը պատուիրած է որ Օսմ. բանակին հասնելէն առաջ երկրէն փախած գացած անձեր ներս չընդունուին, երբ առանց իրենց ընտանիքներուն վերադառնան: Հիմա հնձաքաղի գործողութիւնն յառաջ կը տարուի Թեսալիոյ մէջ: Ուր որ արտերուն տէրերը բացակայ են՝ Օսմ. զօրքերը կը կատարեն այդ պաշտօնը:

Թուրք թերթեր կ'ըսեն թէ ձէվատ փաշայի Կրեաէ երթալն իր լաւ արդիւնքն սկըսած է ունենալ հանդարտեցնելով թէ՛ Մահմեականները թէ՛ Քրիստոնեաները: Ձէվատ փաշա աչքէ անցուցած է Օսմ. զօրաց զիրքերը եւ սկսած է միջոցներ ձեռք առնել հանրային անգործութեան վերահաստատման համար: Իտալական ծովակալ Քանէվարօ եւ Ֆրանսական ծովակալ Փոթիէ Կրեաէէ իզմիր գացած են:

Անցեալ շաբթու Մահմուտի վարչութեան Մահմէտ շոգենաւը 385, եւ Քեմալիշա շոգենաւը 305 ապաքինած զինուոր բերին մայրաքաղաք Տարտանիլի հիւանդանոցներէն: Անոնք որ բաւական զօրացած էին՝ իրենց տեղերը զրկուեցան, իսկ միւսները՝ Պէյլէրպէյի եւ Գումպարհանէի հիւանդանոցները:

Չինուորական հաստատութիւններու համար հանգանակուած գումարն հասաւ 600, 433 Օսմ. ոսկւոյ: Ասկէ բանակի պիտոյից համար ծախսուած ամբողջ գումարն է 206, 606 ոսկի:

Պետական խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամներէն Բէշիտ պէյ Պէյրութի կուսակալ անուանուեցաւ:

Ֆրանսական դեսպան Մ. Քանպոն այս շաբթու Ֆրանսայէ մայրաքաղաքս հասաւ:

Միացեալ Նահանգներու նորընտիր դեսպան Մ. Էյնզել հոս ժամանեց:

Անցեալ երեքշաբթի Աւստրիական դեսպան Պառոն տը Քալիչէ Կիւմիւշուռի հիւանդանոցը գնաց, ուր Աւստրիական Կարմիր Խաչի Ընկերութեան բժիշկներ կը ծառայեն, եւ անոնց խնամոց յանձնուած վիրաւոր զինուորներուն առողջութիւնն հարցուց:

Ծորենի դնոյն բարձրացման պատճառաւ Պետական խորհուրդը հաւանեցաւ հացին գինը 40էն 45 փարայի հանելու առաջարկին:

Ժանտախտին անհետանալուն յաջորդեց ջնջումը հինգօրեայ Կապիսիին, որ սահմանուած էր Պարսից Ծոցէն եւ Կարմիր Ծովու Արաբական եզերքներէն եկող նաւերուն դէմ: Սակայն ձիտտէէ եկող ուխտաւորները մասնաւոր քննութեան պիտի ենթարկին երբ նաւ մօնեն: Ճամաքի ճամբով Պարսկաստանէ Միջագետք եկողներուն դէմ հաստատուած Կապիսիին ալ ջնջուեցաւ, եւ Շիա կոչուած Պարսիկ ուխտաւորներ արտօնուած են իրենց ուխտատեղիները երթալ եւ իրենց մեռելները թաղելու տանիլ:

Շաբաթ Վեհ. Սուլթանի թիկնապահներէն Վէհպի փաշա մայրաքաղաքէն Թեսալիա եւ Եաննա ուղեւորեցաւ տանելու համար պատուոյ այն հոյակապ թուրերը, զորս Վեհ. Սուլթանը կը նուիրէ Յունական սահմանազխի Օսմ. բանակին հրամայող զօրավարներուն, հանդերձ այն 130,000 շքազրամներով որ պիտի բաժնուին Յունական պատերազմին մէջ կոռուող Օսմ. սպաններուն եւ զօրաց:

Յուլիս 31/ Օգոստ. 12ին կը լրանայ պայմանագրով, որ շնորհուած էր շուկայի խառնութիւններուն վերաշինութեան յանձնաժողովին պարտք ունեցողներուն: Այդ թուականէն ետքը յանձնաժողովը պիտի գրաւէ եւ ծախէ ապրանքներն այն խանութիւններուն, որոնց տէրերը վճարած չըլլան իրենց պարտքերը: Վարձակալները, եթէ այս գործողութեամբ սեղէ չլնան կրեն, ամբողջ համար դատ պիտի բանան խանութի տէրերուն դէմ:

Սոսկալի հրդեհի լուր մը կու գայ Մանասթըրէ: Հրդեհը ծագեր է շուկային մէջ, զոր մեծ մասամբ, այսինքն 152 խանութ իրենց բոլոր պարունակութեամբ, այրելէ ետեւ տարածուեր է քաղաքին Հրէից թաղը, ուր կործաներ է 170 տուն: Հինգ հարիւր Հրեայ ընտանիքներ անպատասպար կը մնան: Տասներեք տղայք անյայտ եղած են եւ այրուած կը կարծուին:

Քոչօ անուան զբամափոխ մը ի Շահգաթէ պաշը շաբաթ օր շաքարավաճառէ մը ուժի ղեղահատ առաւ եւ գործածեց: Քիչ ետքը հիւանդացաւ եւ երկուշաբթի մեռաւ: Շաքարավաճառը, նաեւ Կոսքայի ղեղավաճառ մը որ չինած էր այդ ղեղահատները, ձերբակալուեցան հարցաքննուելու համար: Ասոր մօտ բան մը կը հաղորդուի նաեւ Ատանայէ: Համիտիյէի կառավարիչը մեռեր է դեղավաճառէ մը տրուած դեղին հետեւանքով:

Տրապիզոնի պատրիարքական փոխանորդ Տ. Վահանի ներում շնորհուած է պայմանաւ որ գաւառներու մէջ եկեղեցական պաշտօն չվարէ, այլ մնայ պատրիարքին հսկողութեան ներքեւ:

Ամերիկեան տասնեւինը բժիշկներ հասան մայրաքաղաքս: Պիտի երթան ներկայ ըլլալ Մոսքուայի բժշկական համաժողովին:

Քանի մը զբահաւորէ եւ ծովառւմակրէ բաղկացեալ Օսմ. նաւախումբ մը Տարտանիլէ մեկնած է պտոյտ մը ընել Միջերկրականի մէջ:

Ալաշէհիր-Գարահիսար երկաթուղւոյ գծին առաջին կիսուն շինութիւնը յոյժ գոնաւորին եղաւ: Ունի 20 փափուղի, որոնց մին բաւական երկար է: Ունի նաեւ խոշոր կամուրջ մը, որուն նմանը տեսնուած չէ Թուրքիոյ մէջ: Բարձրութիւնը վաթսուեւ եւ երկայնութիւնը 100 մետր է:

Թեսալիոյ մէջ շատ տաք կ'ընէ: Հարիւրմասնեայ ջերմաչափին սնդիկը երբեմն մինչեւ 40 աստիճան ելած է:

Վոլո-Լարիսայի երկաթուղւոյն գործաւորները Լարիսա հասած են եւ ի մօտոյ իրենց այլեւայլ պաշտօնները պիտի վերսկսին:

Ծանուցուեցաւ թէ Կայս. իրաւագիտական վարժարան մտնել ուղղորդող կրնան մինչեւ Օգոս. 5/17 ամէն երկուշաբթի, երեքշաբթի եւ շաբաթ օրեր նոյն վարժարանի տնօրէնութեան ղեմել ժամը 3էն մինչեւ հինգ (Ը. Թ.): Դիմողները պիտի քննուին Թուրքերէնի, Արաբերէնի, ալխարհագրութեան, պատմութեան, եւ ուսողութեան մէջ, եթէ վկայական ստացած չըլլան Միլլէյէ վարժարանէն, Տարիւշ Ծէֆագայէ, Դալաթասէրայի վարժարանէն, եւ կամ Իսկիւտարի եւ Պոլսոյ նախապատրաստական դպրոցներէն:

Անցեալ շաբթու տեղական թերթերէն ցաւօք իմացանք թէ իզմիրի մեր պաշտօնակիցներէն Արեւելա Մահլայ խմբագիր Մ. Մամուրեան էֆ. դառն կորուստ մը կրած է իր կրտսեր որդւոյն մահուամբ:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գերմանիոյ վարչապետ Հոէնլոէ իշխանն իր ամարանոցէն Պերլին վերադարձաւ Կայսեր հետ Սթ. Փեթլըրսպուրկ ուղեւորելու համար:

Պոհմիոյ, Սիւեզիոյ եւ վերին ու ստորին Աւստրիոյ մէջ հեղեղները կը շարունակեն: Ստացուածքի կորուստը ահադին է: Վիէնայի մօտ Դանուբ կը շարունակէ բարձրանալ, եւ բաւական վտանգ կայ որ քաղաքը ողողուի:

Հունգարիոյ քաղաքական ներքին խնդիրներու կնճառութիւնն սկսած է նուազիլ, վասն զի նախարարութիւնը միջոց գտաւ Ընդդիմադիր կուսակցութեան չափաւորականները գոհացնելու: Հիմա յուսալի է որ Երեսփ. Ժողովը արձակուրդ ընէ Օգոստ. 15ին:

Ճափոնի Կայսեր արտասովոր պատուիրակը, որ վերջերս այցելեց Եւրոպական այլեւայլ մայրաքաղաքներ, որոշեր է նաեւ Կ. պոլիս գալ:

Ալճերիայէ կը հեռագրուի մեծ հրդեհ մը, որ մերկացուցեր է ընդարձակ տարածութեամբ գետին մը: Ձերբակալուեր են շատ մը հրձիգներ:

Պուլկարիոյ իշխանը այսօր Պուրէշ կը սպասուի: Պուլկարիոյ նախարարներէն Մ. Սթոյով եւ Մ. Իվանով ճամբան իշխանին պիտի միանային, եւ ապա անոր ընկերակցութեամբ Կարոյ թաղաւորին ամարանոցը պիտի երթային:

ԳՐԱՄԱԿԱՆ			
Յուլիս 24/5, 1897			
Գրաստիւթ		24	7
Բուժելի երկաթուղի		115	75
ԳՐԱՄԱԿԱՆ, Օսմ. ոսկէ 100է			
Մէճիտիյէ	108	4	89 35
Մէթալիք	97	30	87 11
Պէշիք	103		51 5
Ալթըլէք	103	40	109 32
Մանր արծաթ	103	40	8 58
Պուլկարիոյ			
Պուլկարիոյ			

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՅՈՒ ՊՅՈՒՅՆԻ
Ֆիւնիսիոյ Երանքը, Ամերիկացի Խան